

Evaluering af støtte til lokale myndigheders samarbejde med lokale civilsamfundsaktører, samt kompetence- og kapacitetsopbygning af lokale foreninger

To initiativer til forebyggelse af radikalisering og ekstremisme under satspuljeaftalen fra 2015

Slutevaluering

Evaluering af støtte til lokale myndigheds samarbejde med lokale civilsamsfundsaktører, samt kompetence- og kapacitetsopbygning af lokale foreninger

Udarbejdet for Udlændinge- og Integrationsministeriet

Udarbejdet af Oxford Research A/S
Oktober 2019

Om Oxford Research
Knowledge for a better society

Oxford Research er en specialiseret videnvirksomhed med fokus på velfærdsområderne og erhvervs- og regionaludvikling.

Oxford Research gennemfører skræddersyede analyser, implementeringsevalueringer og effektevalueringer for offentlige myndigheder, fonde og organisationer i civilsamfundet. Vi rådgiver også om strategiudvikling, faciliterer udviklingsprocesser og formidler vores viden på undervisningsforløb og seminarer. Vi kombinerer akademisk fordybelse, strategisk forståelse og god kommunikation – på den måde skaber vi anvendelsesorienteret viden, der kan gøre en forskel.

Oxford Research er grundlagt i 1995 og har selskaber i Danmark, Norge, Sverige og Finland. Oxford Research er en del af Oxford Gruppen.

Oxford Research A/S
Falkoner Alle 20, 4.
2000 Frederiksberg C
Danmark
(+45) 33 69 13 69
office@oxfordresearch.dk
www.oxfordresearch.dk

Indhold

English abstract	4
1. Indledning	6
1.1 Læsevejledning til rapport	7
2. Initiativ 15 – Strategisk samarbejde	8
2.1 Evalueringsdesign	8
2.2 Hovedresultater	10
2.3 Hvilke aktiviteter er gennemført?	12
2.4 Årsager til det manglende samarbejde med kommuner	15
2.5 Opsamling	16
3. Initiativ 16 – Lokale foreninger	17
3.1 Evalueringsdesign	18
3.2 Hovedresultater	19
3.3 Hvilke aktiviteter er gennemført?	20
3.4 Resultater på kort sigt	24
3.5 Resultater på mellemlangt sigt	25
3.6 Opsamling	27
4. Metode og datagrundlag	29
4.1 Datagrundlag for initiativ 15 – strategisk samarbejde	29
4.2 Datagrundlag for initiativ 16 – lokale foreninger	30
4.3 Spørgeskema	30
4.4 Dokumentationsværktøj	30
4.5 Interview	31

English abstract

This report is the final evaluation of two of the initiatives for prevention of radicalization and extremism. The initiatives are reported collectively because they represent different approaches of efforts to involve civil society. One of the initiatives focuses on helping the local authorities to initiate cooperation with the civil society. The other initiative focuses on building up competencies and capacity within local associations.

The two initiatives evaluated are:

- Initiative 15 - "Support for local authorities' cooperation with local civil society actors"
- Initiative 16 - "Competence and capacity building of local associations"

Initiative 15 - Support for local authorities' cooperation with local civil society actors include two key activities: 1) Drafting of a handbook on methodology for the initiation of cooperation between local authorities and civil society; and 2) completion of counselling courses in the use of the handbook with three local authorities. The evaluation shows that a handbook has been developed. The handbook is communicated out via an offer to the Danish municipalities on participating in a counseling process, to the "infohus" networks and in emails to all municipalities. Furthermore, the handbook has been disseminated through the Danish Centre for Prevention of Extremism's network and to relevant events. None of the municipalities have applied for the offer and, therefore, neither of them has received counselling courses in the use of the methods.

The short-term goal of the initiative was to make the handbook available to local authorities, municipalities and the police across the country. The method handbook is available on the center's website and is now included as part of the tools that the center presents to the municipalities. The initiatives short-term goals are thus achieved.

The evaluation has also investigated why none of the municipalities have entered cooperation with the center regarding the use of the methods from the handbook. Here, the evaluation points out that the communication of the announced offer for advisory and counselling services (as well as the handbook in general) have not reached the right target group. The evaluation's associated experts point out that it would have been more appropriate to have a more targeted contact with relevant actors. Therefore, it is also positive that the handbook now is part of the ordinary advisory and counselling services that the center offers.

Initiative 16 - competence and capacity building of local associations consists of one activity: The initiative consists of a training and counselling process with four civil society organizations. The process consists of 6 days of teaching, several network meetings as well as ongoing support and advice. Finally, the associations gather for a one-day meeting. The evaluation shows that the activities in the initiative have proceeded according to plan. The evaluation also shows that the initiative has achieved its short-term goals: The internal organizational capacity of the participating associations has been strengthened, and the local associations believe that they have acquired competencies and tools to identify and act on worrying signs.

Lastly, the evaluation includes an end chapter with perspectives into existing knowledge on how co-operation between civil society and local authorities most appropriately takes place and what focal points one should have in mind working cross sectionally. The evaluation points to the fact that the two initiatives generally have a good approach to the topic. Initiative 15's handbook contains methods that focus on starting an open and equal dialogue between civil society and the municipalities regarding the prevention of extremism. The equal and dialogue-based approach is emphasized as central to the success of this type of collaboration. Furthermore, it is also emphasized that the associations are strong and have good conditions, which is the focus of initiative 16's capacity-building activities.

1. Indledning

I januar 2015 indgik satspuljepartierne en aftale om udmøntning af 60,9 mio. kr. i perioden 2015-2018 til en styrket forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme. Med aftalen blev der afsat midler til gennemførelse af i alt 19 initiativer på Udlændinge- og Integrationsministeriets område og på Justitsministeriets område. Initiativerne er fordelt på tre indsatsområder:

- Styrket kommunal indsats og opkvalificering af fagfolk
- Nye værktøjer til forebyggelse og exit
- Mobilisering af civilsamfund og lokalmiljøer

Satspuljeaftalen blev indgået i forlængelse af handlingsplanen fra september 2014 om forebyggelse af ekstremisme og radikaliserings. Med satspuljeaftalen udmøntes således en del af handlingsplanens initiativer.

Derudover blev der afsat midler til en ekstern evaluering af 12 af de 19 initiativer i satspuljeaftalen. Ud af disse afrapporteres otte primo 2020, mens de resterende fire indgår i evalueringen af udmøntningen af midlerne fra satspuljeaftalen 2017¹. Oxford Research har gennemført evalueringen af de første otte initiativer i perioden primo 2016 til primo 2019.

Denne rapport udgør slutevalueringen af to af de 8 initiativer, som afrapporteres i 2019. Initiativerne afrapporteres samlet, fordi de to initiativer udgør forskellige tilgange i bestræbelserne på at involvere civilsamfundet i højere grad. Et initiativ med fokus på at ruste myndighederne til opstart og styrkelse af samarbejdet med civilsamfundet og et initiativ med fokus på at opbygge kompetencer og kapacitet i civilsamfundet.

Den danske indsats for forebyggelse af ekstremisme har i vid udstrækning været forankret i myndighedsstrukturer, og civilsamfundsaktører er historisk kun blevet inddraget i mindre omfang og ikke efter en fast model. Selvom civilsamfundet ikke nødvendigvis arbejder direkte tryghedsskabende og med forebyggelse af radikaliserings, indeholder det alligevel potentiale og styrker, som man med fordel kan drage nytte af. De har ofte en anden tilstedeværelse og legitimitet i lokalsamfundet, samt andre metoder til relations arbejde og derfor også nogle andre handlemuligheder end kommuner og andre myndigheder. Derudover kan civilsamfundet tilbyde positive fællesskaber som alternativ til ekstremistiske grupper.

De to initiativer der evalueres i denne rapport, søger at aktivere dette potentiale, hvorfor evalueringen også mere overordnet vil belyse hvordan kommunale myndigheder mest hensigtsmæssigt kan oparbejde et samarbejde med civilsamfundet om forebyggelse af radikaliserings – herunder hvordan

---

¹ Disse fire initiativer er initiativ 1 *Strategisk samarbejde med lokale myndigheder*, initiativ 2 *Opkvalificering af fagpersoner i forebyggelse af ekstremisme*, initiativ 10 *Nationalt udrykningsteam ved akutte hændelser med ekstremistisk baggrund* og initiativ 13 *Rådgivning til kommuner om exitindsatser*.

Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme (herefter NCFE eller centeret), som er ansvarlig for initiativerne, kan hjælpe kommunerne med at få civilsamfundet i spil.

De to initiativer der evalueres er:

- Initiativ 15 – ”Støtte til lokale myndigheders samarbejde med lokale civilsamfundsaktører”
- Initiativ 16 – ”Kompetence- og kapacitetsopbygning af lokale foreninger”

Rapporten er udarbejdet i perioden december 2018 – februar 2019, og er baseret på kvalitative data indsamlet i 2018, kvantitative data indsamlet i hele bevillingsperioden samt midtvejsevalueringen af initiativerne². Det samlede metodegrundlag beskrives i afsnit 5 sidst i rapporten.

1.1 LÆSEVEJLEDNING TIL RAPPORT

Hoveddelen af rapporten er opdelt i to separate evalueringer af initiativ 15 og 16. Indledningsvist gennemgås evalueringen af initiativ 15 – ”Støtte til lokale myndigheders samarbejde med lokale civilsamfundsaktører” (Afsnit 2), efterfulgt af evalueringen af initiativ 16 – ”Kompetence- og kapacitetsopbygning af lokale foreninger” (Afsnit 3). Evalueringerne følger samme opbygning: indledningsvist præsenteres evalueringsdesignet for rapporterne, herunder aktiviteter og forventede mål på kort, mellem- og langt sigt. Umiddelbart herefter præsenteres hovedresultaterne ift. opfyldelsen af aktivitetsplan samt de mål og succeskriterier som evalueringen har målt på. I de efterfølgende afsnit gennemgås analysen, som ligger til grund for resultaterne.

I afsnit 4 samles erfaringerne fra evalueringerne af de to initiativer og vil sammen med et teoretisk perspektiv samlet belyse hvordan myndighederne mest hensigtsmæssigt kan oparbejde et samarbejde med civilsamfundet om forebyggelse af radikaliserings.

Afsnit 5 fremlægger afslutningsvist evalueringernes datagrundlag og metode.

---

² Oxford Research ”*Evaluering af initiativer til forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme Midtvejsrapport*”, 2017

2. Initiativ 15 – Strategisk samarbejde

På initiativ 15 – ”Støtte til lokale myndigheders strategiske samarbejde med lokale civilsamfundsaktører” (Herefter ”Strategisk samarbejde”) er der af Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme udarbejdet en metodehåndbog med konkrete metoder til samarbejde mellem lokale myndigheder og civilsamfund. Formålet er at støtte de lokale myndigheder (primært kommuner) i deres arbejde med at udarbejde strategier for inddragelse af civilsamfundsaktører, så de bliver i stand til effektivt at aktivere og mobilisere lokale ressourcer i arbejdet med at skabe stærke positive fællesskaber som alternativ til ekstremistiske grupperinger.

Initiativet er udviklet på baggrund af erfaringer fra ind- og udland: Erfaringerne peger på, at myndigheders systematiske samarbejde med civilsamfundsaktører, herunder foreninger, kan styrke forebyggelsesarbejdet lokalt. Myndigheder kan derfor med fordel tænke civilsamfundsaktører med ind i det brede, opbyggende forebyggelsesarbejde i kommunerne.

Initiativet har derfor skulle præsentere lokale myndigheder for konkrete metoder (modeller for samarbejde mellem myndigheder og civilsamfundsaktører), som de med fordel kan anvende i arbejdet med at starte eller styrke samarbejdet med civilsamfundsaktører. Dette skulle ske i form af tilbud om rådgivningsforløb, hvor en strategi for inddragelse af relevante civilsamfundsaktører og kontakten til disse blev diskuteret og fastlagt. Der følger ingen midler med puljen til rådgivning i metoderne, og der er ikke tilknyttet eksterne leverandører til initiativet.

2.1 EVALUERINGSDESIGN

Datagrundlaget for evalueringen er information og vurderinger fra centerets projektledere på initiativet, en ekspert samt en kommunal aktør, der arbejder med at opbygge relationer mellem kommune og civilsamfund i Odense Kommune. Videre har initiativet et langsigtet mål om at opbygge bæredygtige samarbejder mellem lokale civilsamfundsaktører og myndigheder, og at færre personer tiltrækkes af eller befinder sig i ekstremistiske miljøer. Udfordringerne med sådanne langsigtede mål for borgere og samfund er dels, at ændringerne først forventes synlige på længere sigt, og dels, at det er meget vanskeligt at etablere en kausal forbindelse mellem initiativet og ændringer. Derfor er det på baggrund af dette evalueringsdesign ikke muligt at påvise den langsigtede *effekt* af initiativet.

Evalueringen af initiativ 15 - Strategisk samarbejde er derfor tilrettelagt ud fra en forandringsteoretisk logik, hvor initiativets målopfyldelse søges eftervist ved at dokumentere implementering og aktiviteter, og vurdering af resultater (opfyldelse mål). Forandringsteorien er en teori om, hvilke aktiviteter, der skal sættes i værk, samt hvilke mål på kort og mellemlang sigt, der skal nås, for at det er sandsynligt, at de langsigtede mål kan nås.

Figur 2.1 - Forandringsteori for initiativ 15 – strategisk samarbejde

Indsats	Kortsigtede mål	Mellemlange mål	Langsigtede mål
<p>1) Metodehåndbog for samarbejdet mellem myndigheder og civilsamfund</p> <p>2) Mindst tre lokale myndigheder har gennemgået et rådgivningsforløb og er blevet præsenteret for konkrete metoder</p>	<p>Information om metodehåndbogen er tilgængelig for lokale myndigheder, kommuner og politi landet over.</p>	<p>1) Lokale myndigheder, primært kommuner, har fået viden om konkrete kompetencer til at indgå i mulige effektive samarbejder med lokale civilsamfundsaktører.</p> <p>2) Der er påbegyndt strategiske og velfungerende samarbejde mellem lokale myndigheder og civilsamfundsaktører.</p>	<p>1) Der er opbygget bæredygtige samarbejder mellem myndigheder og lokale civilsamfundsaktører.</p> <p>2) Færre personer tiltrækkes af eller befinder sig i ekstremistiske miljøer.</p>

På tidspunktet for slutevalueringen er ingen lokale myndigheder påbegyndt centerets rådgivningsforløb om brug af de udvalgte metoder til samarbejde mellem myndigheder og civilsamfund (aktivitet to under indsats i figur 2.1 ovenfor), hvorfor der er aftalt et andet fokus for slutevalueringen end opfyldelse af kortsigtede, mellemlange og langsigtede mål. Evalueringen vil i stedet belyse følgende to punkter:

- 1) I hvilken grad er projektet forløbet som planlagt?
- 2) Hvorfor har ingen lokale myndigheder gennemgået et rådgivningsforløb, hvor de er blevet præsenteret for de konkrete metoder?

Evalueringen vil derfor ift. forandringsteorien figur 2.1 belyse, i hvilken grad de to aktiviteter under ”Indsats” er forløbet som planlagt. Derudover vil der kort blive kommenteret på det kortsigtede mål om håndbogens tilgængelighed. De mellemlange og langsigtede mål vil dog ikke blive behandlet yderligere.

2.2 HOVEDRESULTATER

Det viser slutevalueringen:

- ✓ Der er udviklet en metodehåndbog med tre metoder til opstart af samarbejde mellem kommuner og civilsamfund om forebyggelse af ekstremisme.
- ✓ Metodehåndbogen indeholder relevante metoder til opstart af samarbejde mellem kommuner og civilsamfund
- ✓ Der er ikke nogen kommuner, der har påbegyndt (eller har søgt om at deltage i) et rådgivningsforløb om håndbogens metoder.
- ✓ Det er svært at besvare præcist, hvorfor ingen lokale myndigheder har opsøgt rådgivningsforløbet. Der kan være følgende forklaringer:
  - Der var mange tilbud, puljer og projekter på dette område, da puljen blev udmeldt.
  - Initiativet er målrettet et nicheområde (samarbejde mellem kommune og civilsamfund og forebyggelse af ekstremisme) inden for kommunernes arbejdsområde, hvorfor det ikke er blevet prioriteret.

2.2.1 Implementerings- og resultatbarometer

Nedenstående figur giver et overblik over initiativets implementering og resultater på kort og mellem-langsigt. Der er tale om en samlet vurdering ud fra de tilgængelige data (fra januar 2016 til december 2018) og evaluators øvrige kendskab til initiativet.

Figur 2.2: Implementerings- og resultatbarometer

● = Forventet eller bedre   ● = mindre end forventet   ● = begrænset fremskridt   ○ = ingen eller begrænset data

Mål	Status	Vurdering
Indsats Udarbejdelse af metodehåndbog samt gennemførelse af rådgivningsforløb med tre lokale myndigheder.	Der er udarbejdet en metodehåndbog. Metodehåndbogen er bl.a. formidlet ud via en puljemelding gennem centerets hjemmeside og til infohus netværkene med mulighed for rådgivningsforløb. Ingen kommuner har søgt puljen eller er på anden vis indgået i rådgivningsforløb om brug af metoderne med centeret.	●
Kortsigtede mål Information om metodehåndbogen er tilgængelig for lokale myndigheder, kommuner og politi landet over.	Metodehåndbogen er tilgængelig på centerets hjemmeside Stopekstremisme.dk og er derfor tilgængelig for lokale myndigheder, kommuner og politi landet over.	●

En mere detaljeret gennemgang af initiativets aktiviteter findes i de følgende afsnit.

Ved udmøntning af initiativet er der fra UIM's side desuden opstillet en række succeskriterier³. Ved slutevalueringen er 2 ud af 3 af succeskriterierne opstillet forud for evalueringen nået.

Opnåede succeskriterier:

- ✓ Metodehåndbog er udarbejdet
- ✓ Metodehåndbogen er formidlet ud via bl.a. infohuse og mails til kommunerne

Ikke opnåede succeskriterie:

- × Tre lokale myndigheder har deltaget i et rådgivningsforløb

I forlængelse af det ikke opnåede succeskriterie ovenfor har evalueringen derudover til formål at besvare, hvorfor centeret ikke har indgået samarbejde med kommuner om udmøntning af metoderne fra håndbogen.

Her peger analysen på, at den manglende udmøntning af initiativet kan skyldes, at kommunikationen om muligheden for at modtage rådgivning om brugen af håndbogens metoder og opstart af samarbejde mellem kommuner og civilsamfund ikke har nået den rette målgruppe. Dette til trods for, at initiativet er slået op på centerets og ministeriets hjemmesider samt at der er sendt e-mails om initiativet ud til alle kommuner og tilbuddet om rådgivning således er blevet kommunikeret på samme måde som øvrige tilbud og puljer. En anden potentiel barriere for initiativets udmøntning kan være, at initiativet konkurrerer med en række andre initiativer, og ikke er blevet prioriteret af kommunerne, der har fundet opgaven for nichespecifik.

Ovenstående konklusioner er draget på baggrund af de følgende afsnit.

---

³ Evalueringsdesign initiativ 15 – strategisk samarbejde

2.3 HVILKE AKTIVITETER ER GENNEMFØRT?

Følgende figur giver overblik over gennemførelse af de i forandringsteorien besluttede aktiviteter i regi af initiativ 15 – strategisk samarbejde. Ifølge forandringsteorien (figur 2.1 ovenfor) skal der på initiativet udvikles en metodehåndbog, og mindst tre lokale myndigheder skal have deltaget i et rådgivningsforløb om brug af metoderne.

Figur 2.3 – gennemførelse af aktiviteter på initiativ 15 – strategisk samarbejde

● = Forventet eller bedre   ● = mindre end forventet   ● = begrænset fremskridt   ○ = ingen eller begrænset data

Mål	Resultat	Vurdering
Udvikling af metodehåndbog	Der er i 2017 udarbejdet en metodehåndbog i både en lang version og en pixi-version. Metodehåndbogen indeholder 3 metoder til strategisk samarbejde mellem lokale myndigheder og civilsamfund. Metoderne vurderes at være relevante til opstart af samarbejde mellem lokale myndigheder og civilsamfund. <i>Kilde(r): Projektleder fra centeret</i>	●
Mindst tre lokale myndigheder skal have deltaget i rådgivningsforløb om brug af metoderne	Der blev i 2018 udmeldt en pulje til kommuner med tilbud om rådgivning ift. at afprøve metoderne i metodehåndbogen. Der var ikke nogen kommuner, som søgte om at deltage i rådgivningen, hvorfor ingen rådgivningsforløb er startet. <i>Kilde(r): Projektleder fra centeret</i>	●

2.3.1 Udvikling af metodehåndbog

Metodehåndbogen ”Styrk medborgerskabet sammen med civilsamfundet – en metodehåndbog til kommunerne”⁴ er udviklet af Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme og er udgivet i 2018. Metodehåndbogen indeholder tre konkrete metoder til samarbejde mellem civilsamfund og myndigheder.

Metoderne er udvalgt på baggrund af en litteratursøgning dækkende over litteratur om metoder til og erfaringer med samarbejde mellem myndigheder og civilsamfund om integration og kriminalitetsforebyggelse fra både ind- og udland.

De tre udvalgte metoder er hovedsageligt valgt ud fra, at de skal være bæredygtige i en kommunal kontekst, det betyder konkret, at:

- Metoderne er gratis at bruge.

⁴ Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme: ”Styrk medborgerskabet sammen med civilsamfundet – en metodehåndbog til kommunerne” 2018

- Der er konkrete gode erfaringer med metoderne.
- Metoderne er brugerdrevne, forstået på den måde at de skal åbne en dialog mellem lokale myndigheder og civilsamfund som ligeværdige parter.

Håndbogen har til formål at inspirere og yde støtte til lokale myndigheders samarbejde med lokale civilsamfundsaktører, ved at præsentere kommunerne for tre konkrete metoder, der med fordel kan bruges, hvis kommunerne ønsker at støtte positive fællesskaber lokalt⁵. De tre metoder er:

- ✓ **Partnerskaber**
- ✓ **Rundbordsdebatter**
- ✓ **Safe Space-dialoger**

Partnerskaber med en samskabende tilgang er en forpligtende samarbejdsmodel til inddragelse af flere og potentielt meget forskelligartede parter i løsningen af en konkret opgave. Parterne råder typisk over forskellige ressourcer og kan have meget forskellige tilgange til problemstillingen. Partnerskaber er en relevant metode til komplekse problemstillinger – som her forebyggelse af ekstremisme. Partnerskaberne skal, ifølge metodehåndbogen, forstås som arbejdsfællesskaber, hvor parterne arbejder sig hen imod et på forhånd defineret mål. Parterne skal sammen udvikle løsningsmodeller for den konkrete problematik – der er således tale om en samskabende tilgang til arbejdet.

Rundbordsdebatter med deltagelse af civilsamfundsaktører og myndigheder samt øvrige relevante interessenter er en metode til at skabe en platform, hvor alle parterne ligeværdigt kan komme med input til de problemstillinger, der stilles til debat. Debatterne skal således give lokale ressourcpersoner og foreninger en direkte adgang til lokale myndigheder og beslutningstagere ved møder hvor alle parter har en ligeværdig position i dialogen. Her tager hver debat udgangspunkt i et konkret emne eller problemstilling.

Safe Spaces ("trygge rum") er en metode til at træne og praktisere åben dialog. Metoden er her tiltænkt til brug blandt unge, der færdes i miljøer med fx social kontrol, kriminalitet eller kontroversielle holdninger. Safe Spaces skal skabe et frirum, hvor de unge kan være i dialog om de emner, der optager dem og skal opfordre til åbenhed overfor anderledes holdninger.

Metodehåndbogen beskriver metoderne, deres omfang og deltagende aktører, det potentielle udbytte samt mulige udfordringer og kontraproduktive effekter ved anvendelse af metoden.

I forbindelse med slutevalueringen er metodernes overordnede tilgang blevet vurderet af Dorte Nørregaard, udviklingsleder hos Center for Frivilligt Socialt Arbejde (herefter CFSA) samt af Helle Rønemoss, Teamkoordinator i SSP-Odense i Odense Kommune⁶. Begge vurderer, at de tre udvalgte metoder i udgangspunktet er relevante i denne sammenhæng. De fremhæver, at det særligt er det, at

---

⁵ Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme: ”Styrk medborgerskabet sammen med civilsamfundet – en metodehåndbog til kommunerne” 2018

⁶ Se metodeafsnit 5 for yderligere præsentation.

metoderne baserer sig på dialog mellem myndigheder og civilsamfund, der ligger til grund for vurderingen. Dorte Nørregaard og Helle Rønnemoss har modtaget en kort beskrivelse af metoderne og formålet med initiativet og herudfra givet en vurdering ud fra deres erfaring med feltet. Der er således tale om en generel vurdering, der ikke er baseret på konkrete erfaringer med metoderne.

Helle Rønnemoss fortæller videre, at de udvalgte metoder ligger i tråd med de metoder, som Odense Kommune har haft succes med at anvende over en lang årrække til at opbygge et stærkt netværk til civilsamfundet omkring kriminalitetsforebyggelse generelt, herunder også forebyggelse af ekstremisme. Her understreger hun dog også, at metoderne er særligt brugbare i forhold til at starte nye samarbejder med civilsamfundet.

2.3.2 Tre lokale myndigheder skal have deltaget i rådgivningsforløb om brug af metoderne

Den færdige metodehåndbog er blevet kommunikeret ud på stopekstremisme.dk og gennem Udlændinge- og Integrationsministeriets hjemmeside, hvor der er opslået en pulje til vejledning og rådgivning af kommuner i brug af metoderne. Derudover er muligheden for deltagelse i rådgivningsforløb ifm. initiativet kommunikeret ud gennem en mail til kommuner og infohuse, spredt gennem centerets netværk og nyhedsbrev, på møder samt annonceret på LinkedIn.

Mellem februar og april 2018 har landets kommuner haft mulighed for at søge en pulje til støtte til styrkelse af medborgerskabet til forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme⁷. Her kan tre kommuner deltage i at afprøve en af de tre metoder med rådgivning og implementeringsstøtte fra centeret. Puljen indeholder ingen midler. Rådgivningsforløbet består af følgende fire moduler, på samlet 30-40 timers støtte:

- 1) **Indledende rådgivning:** Afklaring af kommunens vision og mål med samarbejdet mellem kommune og civilsamfund. Udvalgelse af relevante foreninger som kommunen involverer i dialog og samarbejde.
- 2) **Rammerne for samarbejdet:** rådgivning der støtter kommunerne i etablering af rammerne for samarbejdet med de udvalgte foreninger.
- 3) **Samarbejdsforløb i praksis:** Rådgivning der støtter kommunens planlægning og gennemførelse af det konkrete samarbejdsforløb.
- 4) **Dokumentation af forløb:** Rådgivning og vejledning i at dokumentere resultater af samarbejdet, evaluere og tilpasse den gennemførte metode for at sikre forankring.

Ved midtvejsevalueringen forventede centerets projektleder, at der ville være tilstrækkelig efterspørgsel til rådgivnings- og sparringsforløbet. Der er dog ikke kommet nogle ansøgninger til puljen om rådgivning og sparring. Der er heller ikke på andre måder etableret rådgivnings- og sparringsforløb i brug af metoderne, fx igennem centerets andre rådgivningsforløb. Initiativets anden aktivitet, hvor tre

---

⁷<http://uim.dk/puljer/fordelte-puljer/stotte-til-styrkelse-af-medborgerskabet-til-forebyggelse-af-radikaliserings-og-ekstremisme>

lokale myndigheder skulle have deltaget i rådgivningsforløb om brug af metoderne, har således ikke fundet sted.

Det skal i forlængelse heraf pointeres, at metodehåndbogen nu indgår som element i det koncept for kommunale handlingsplaner som Deloitte har udviklet for Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme som led i udmøntningen af satspuljeaftalen for 2017 om forebyggelse af ekstremisme og radikaliserings. Der er gennemført en særkilt evaluering af handlingsplanskonceptet og kommunernes udbytte heraf.

I næste afsnit belyses spørgsmålet om, hvorfor centeret ikke har indgået samarbejder med kommuner om udmøntning af metoderne fra håndbogen – altså hvorfor ingen kommuner har søgt puljen om deltagelse i initiativet.

2.4 ÅRSAGER TIL DET MANGLENDE SAMARBEJDE MED KOMMUNER

Som beskrevet ovenfor er der blevet udviklet en metodehåndbog med tre konkrete metoder til samarbejdet mellem lokale myndigheder og civilsamfund om forebyggelse af ekstremisme. Metodehåndbogen indeholder (jf. afsnit 2.3) metoder som er relevante for samarbejdet mellem lokale myndigheder og civilsamfund. Der er derfor umiddelbart ikke grund til at tro, at metodehåndbogen ikke kan være et relevant redskab for kommunerne.

Evalueringen kan på baggrund af de foretagende interview, umiddelbart pege på to potentielle årsager til, at centeret ikke har indgået samarbejder med kommuner om udmøntningen af metoderne i håndbogen:

- 1) Potentielle deltagerkommuner har ikke været opmærksomme på muligheden.
- 2) Potentielle deltagerkommuner har ikke prioriteret deltagelse.

Den første årsag, der umiddelbart kan ligge til grund for, at ingen kommuner er påbegyndt et rådgivningsforløb med centeret om brug af metoderne i håndbogen, er, at kommunerne ikke har været opmærksomme på muligheden.

Centeret er dog pålagt ligebehandling af kommunerne, når der udbydes puljer: hvorfor det i praksis er problematisk, hvis centeret rækker ud til udvalgte kommuner. Dette kan tale for at anlægge en anden strategi for udbredelsen af initiativet, hvilket man også efterfølgende har gjort. Efterfølgende er metoderne og den tilgang, de repræsenterer, blevet en del af den rådgivning, som centeret tilbyder kommunerne.

En anden potentiel årsag, der kan ligge til grund for, at ingen kommuner er påbegyndt et samarbejde med centeret om brug af metodehåndbogens metoder, er, at potentielle deltagerkommuner ikke har prioriteret initiativet. Karin Ingemann, leder af Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, fremhæver, at puljen til rådgivning blev slået op samtidig med flere andre initiativer. Derudover er selve området for forebyggelse af ekstremisme et nicheområde for de fleste kommuner. Det er ifølge

hende derfor ikke overraskende, hvis kommunerne har prioriteret andre indsatser. Videre påpeger initiativets projektleder fra centeret, at det er forholdsvis normalt, at der ikke er så mange ansøgere til den type af puljer for rådgivning, som er opslået for dette initiativ: det gælder særligt, når der ikke følger midler med puljen.

Puljen er blevet udmeldt samtidig med en række andre konkrete tilbud fra centeret til kommunerne (bl.a. mulighed for deltagelse i udvikling af handlingsplanskonceptet, deltagelse i workshop i forbindelse med udvikling af vurderingsværktøj og mulighed for deltagelse i cross over projekter i udsatte boligområder), og centeret har generelt haft det indtryk, at kommunerne har haft travlt med driften.

2.5 OPSAMLING

Opsamlende er status for initiativ 15 – strategisk samarbejde ved slutevalueringen i februar 2019, at en af to aktiviteter på initiativet er nået. Metodehåndbogen er udviklet og indeholder relevante og brugbare metoder til opstart af strategiske samarbejder mellem lokale myndigheder og civilsamfund. Der er dog ingen kommuner, der har deltaget i rådgivningsforløb om brug af metoderne.

Det kortsigtede mål om metodehåndbogens tilgængelighed for lokale myndigheder er nået, og håndbogen ligger således online på stopekstremisme.dk.

Målene på mellemlangt og langt sigt anses for at være afhængige af kommuners deltagelse i rådgivningsforløb. Det forventes derfor, at målene på mellemlangt og langt sigt ikke nås med udgangspunkt i dette initiativ.

3. Initiativ 16 – Lokale foreninger

På initiativ 16 - ”Kompetence- og kapacitetsopbygning af lokale foreninger” (Herefter ”Lokale foreninger”) er der gennemført et uddannelses- og rådgivningsforløb for lokale foreninger i udsatte områder. Forløbet fokuserer på organisatorisk kapacitetsopbygning og kompetenceudvikling af foreningerne, så de i højere grad kan involvere sig i arbejdet med unge i risiko for ekstremisme. Den viden, de kompetencer og redskaber, som foreningerne har opnået gennem uddannelsesforløbet, skal omsættes i konkrete indsatser i organisationernes lokalområde.

Formålet har været at styrke de lokale foreningers kapacitet og kompetencer til at tiltrække, rumme og fastholde unge i et lokalt foreningsliv, som udgør et positivt alternativ til fællesskaber, hvor der er risiko for ekstremisme.

Uddannelsesaktiviteterne samt efterfølgende sparrings- og netværksaktiviteter på initiativet er leveret af Socialt Udviklingscenter (SUS) som ekstern leverandør.

Uddannelsesaktiviteterne er foretaget som to tredages uddannelsesmoduler, der hver forløber over en weekend. Uddannelsesaktiviteterne har bestået af oplæg om radikaliserings og ekstremisme, negativ social kontrol og samtaleteknikker. Der har været oplæg ved Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme, SUS og eksterne eksperter (bl.a. fra PET's Outreach projekt). Desuden er der afholdt en række praktiske workshops om forandringsteori, SWOT-analyse, organisationsopbygning og projektstyring, hvor foreningerne konkret har skulle anvende de organisatoriske metoder på deres egen organisering. Det har derudover været prioriteret, at der på modulerne er afsat tid til diskussion og refleksion mellem foreningerne.

Der er sammen med uddannelsesforløbet fulgt midler med fra NCFE til gennemførelsen af aktiviteter i lokalområdet.

Efter uddannelsesmodulerne er projektet søgt forankret gennem individuelle sparringssamtaler med foreningerne, samt netværksmøder mellem dem og en afsluttende temadag om samarbejdet mellem civilsamfund og myndigheder om forebyggelse af ekstremisme og radikaliserings.

Der har deltaget fire lokale foreninger/organisationer i initiativet, herunder to frivillige foreninger, et boligsocialt projekt i en boligforening samt et oplysningsforbund. Deres fokuspunkter spænder over oplysning med fokus på sociale, kulturelle og kulturmæssige værdier, sportsfællesskaber og brede sociale aktiviteter som fx aktiviteter i et klublokale. Der er tale om fire relativt små foreninger, der i høj grad fungerer på basis af frivillige kræfter, tre af foreningerne har dog mindst én lønnet medarbejder. Foreningerne ligger alle i byområder, der har (eller har haft) problemer med både kriminalitet generelt og ekstremisme mere specifikt.

De fire foreningers aktiviteter retter sig alle mod unge i lokalområdet. Denne målgruppe har forskellig størrelse hos de fire foreninger (mellem ca. 20 – 200 unge i alderen 12-25 år).

3.1 EVALUERINGSDESIGN

Datagrundlaget for evalueringen beror primært på information fra projektledere, udbydere og de deltagende lokale foreningers egne vurderinger af proces og udbytte. Samtidig har initiativet et langsigtet mål om bæredygtigt samarbejde mellem civilsamfund og myndigheder, og at færre personer tiltrækkes af eller befinder sig i ekstremistiske miljøer. Udfordringerne med sådanne langsigtede mål for borgere og samfund er dels, at ændringerne først forventes synlige på længere sigt, og dels, at det er meget vanskeligt at etablere en kausal forbindelse mellem indsats og ændringer. Derfor er det på baggrund af dette evalueringsdesign ikke muligt at påvise *effekten* af indsatsen.

Evalueringen af initiativ 16 ”lokale foreninger” er derfor tilrettelagt ud fra en forandringsteoretisk logik, hvor indsatsens målopfyldelse søges eftervist ved at dokumentere implementering og aktiviteter, og vurdering af resultater (opfyldelse af kortsigtede og mellemlange mål). Forandringsteorien er en teori om, hvilke aktiviteter der skal sættes i værk, samt hvilke mål på kort og mellemlang sigt der skal nås, for at det er sandsynligt, at de langsigtede mål kan nås.

Figur 3.1 - Forandringsteori initiativ 16 – Lokale foreninger

Målgrupper	Indsats	Kortsigtede mål	Mellemlange mål	Langsigtede mål
<p>Primær målgruppe: Unge, der bevæger sig i geografiske områder, hvor antidemokratiske grupperinger eller personer rekrutterer og/eller udleder propaganda, og som derfor kan være i risiko for at blive radikaliseret. Typisk unge i alderen 13-25 år.</p> <p>Direkte målgruppe: Civilsamfundsorganisationer/-foreninger, der kan bidrage til at skabe positive alternativer til ekstremistiske miljøer, og som har eller forventes at kunne få relation til den primære målgruppe.</p>	<p>De 4 civilsamfundsorganisationer deltager i uddannelses- og rådgivningsforløb bestående af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6 dages kursus • 3 netværksmøder, løbende støtte og rådgivning • Afsluttende 1-dagsmøde 	<p>1) At der er sket en styrkelse af den interne organisatoriske kapacitet af de 4 deltagende organisationer.</p> <p>2) At de 4 deltagende organisationer har opnået kompetencer og redskaber til at identificere og handle på bekymrende tegn</p>	<p>1) At de 4 deltagende organisationer har igangsat konkrete opsøgende aktiviteter om rekruttering og fastholdelse af målgruppen i deres lokalområde</p> <p>2) At der er udviklet metoder for, hvordan målgruppens deltagelse i foreningslivet kan styrket.</p>	<p>1) At civilsamfundsorganisationer/-foreninger udgør et reelt og positivt alternativ til ekstremistiske miljøer og bidrager til at skabe konstruktive fællesskaber i lokalområdet.</p> <p>2) At de 4 deltagende organisationer af lokale myndigheder bliver betragtet som relevant og strategiske partnere på området</p> <p>3) At flere personer, som er i risiko for radikalisering, deltager i det lokale foreningsliv.</p> <p>4) At færre personer er i risiko for at blive rekrutteret til radikaliserede og ekstremistiske miljøer</p>

Da det som nævnt ovenfor ikke er muligt at efterprøve hele forandringsteoriens virkningskæde, er der til evalueringen aftalt følgende fokuspunkter:

- Indsats:
  - Har 4 civilsamfundsorganisationer deltaget i uddannelses- og rådgivningsforløb?
- Kortsigtede mål:
  - Er der sket en styrkelse af den interne organisatoriske kapacitet af de 4 deltagende organisationer?

- Har de 4 deltagende organisationer opnået kompetencer og redskaber til at identificere og handle på bekymrende tegn?

Forandringsteorien illustrerer således, at slutevalueringen undersøger udvalgte dele af indsats og kortsigtede mål; altså gennemførelse af initiativerne og hvorvidt der, som konsekvens af indsatsen, sker det, man havde forventet på kort og mellemlangt sigt, og man derfor jf. teorien kan forvente, at de langsigtede mål nærmes.

I næste afsnit præsenteres hovedresultaterne for evalueringen af initiativ 16 – lokale foreninger, hvorefter analysen der ligger til grund for resultaterne gennemgås. Evalueringens datagrundlag fremlægges i afsnit 5.

3.2 HOVEDRESULTATER

Det viser slutevalueringen:

- ✓ Fire civilsamfundsorganisationer har deltaget i uddannelses- og rådgivningsforløb
- ✓ Der er sket en styrkelse af den interne organisatoriske kapacitet af de 4 deltagende organisationer
- ✓ De fire deltagende organisationer har opnået kompetencer og redskaber til at identificere og handle på bekymrende tegn
- ✓ Ved den afsluttende temadag for andre foreninger og kommunale medarbejdere var der stor interesse for emnet, særligt for de deltagende foreningers arbejde. Initiativet har således bidraget til at skabe opmærksomhed om den rolle foreningerne kan have i forebyggelsesarbejdet.
- ✓ De forventede aktiviteter er udført og de kortsigtede mål med indsatsen er nået.
- ✓ Ved midtvejsevalueringen var foreningerne godt på vej med de aktiviteter, som de har fået midler til at gennemføre som led i projektet.

3.2.1 Implementerings- og resultatbarometer

Nedenstående figur giver et overblik over initiativets implementering og resultater på kort og mellem- langt sigt jf. forandringsteorien ovenfor i figur 3.1. Der er tale om en samlet vurdering ud fra de tilgængelige data (fra januar 2016 til januar 2019) og evaluators øvrige kendskab til indsatsen.

Som figuren viser, er initiativ 16 – lokale foreninger gennemført i den grad, som kunne forventes i løbet af bevillingsperioden. Derudover har initiativet nået de resultater, som kunne forventes på kort sigt.

Figur 3.2: Implementerings- og resultatbarometer

● = Forventet eller bedre   ● = mindre end forventet   ● = begrænset fremskridt   ○ = ingen eller begrænset data

Mål	Status	Vurdering
Indsats Fire civilsamfundsorganisationer skal deltage i uddannelses- og rådgivningsforløb	Indsatsens aktiviteter er forløbet planmæssigt med afholdelse af uddannelses- og rådgivningsforløb med deltagelse af fire foreninger. Der har været varierende deltagelse på de forskellige aktiviteter.	●
Resultater på kort sigt Der skal ske en styrkelse af den interne organisatoriske kapacitet hos de deltagende organisationer og de skal have opnået kompetencer og redskaber til at identificere og handle på bekymrende tegn	Der er sket en styrkelse af den interne organisatoriske kapacitet hos de deltagende foreninger, og de har opnået kompetencer og redskaber til at identificere og handle på bekymrende tegn	●

En mere detaljeret gennemgang af målopfyldelsen inden for hhv. indsats og mål på kort sigt findes i de følgende afsnit.

Ved udmøntning af initiativerne er der fra UIMs side desuden opstillet en række succeskriterier. Ved slutevalueringen er 1 ud af 2 succeskriterier nået:

- ✓ 4 organisationer har gennemgået uddannelses- og rådgivningsforløb
- ✓ 4 organisationer har igangsat aktiviteter i deres lokalområde med henblik på at styrke rekruttering og fastholdelse af unge i målgruppen.

3.3 HVILKE AKTIVITETER ER GENNEMFØRT?

Følgende figur giver overblik over gennemførelse af aktiviteter i regi af initiativ 16 – lokale foreninger. Ifølge forandringsteorien i figur 3.1 skal de fire civilsamfundsorganisationer have deltaget i et uddannelses- og rådgivningsforløb bestående af følgende aktiviteter:

- 6 dages kursus
- 3 netværksmøder
- Løbende støtte og rådgivning
- Afsluttende 1-dagstemamøde

Figur 3.2: gennemførelse af aktiviteter på initiativ 16 – lokale foreninger

● = Forventet eller bedre   ● = mindre end forventet   ● = begrænset fremskridt   ○ = ingen eller begrænset data

Mål	Resultat	Vurdering
<p>De 4 civilsamfundsorganisationer deltager i uddannelses- og rådgivningsforløb bestående af:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 6 dages kursus • 3 netværksmøder • Løbende støtte og rådgivning • Afsluttende 1-dagsmøde 	<p>4 foreninger har deltaget i uddannelses- og rådgivningsforløb.</p> <p>Kursusdagene er afholdt i moduler af to gange tre dages kursus. Der er afholdt én netværksdag, dog af længere varighed end først planlagt, for at tilpasse sig foreningernes behov. SUS har stået for løbende sparring og rådgivning som både har været initieret af SUS og foreningerne selv. Det afsluttende 1-dagsmøde er afholdt som en temadag med flere deltagere end blot de deltagende foreninger.</p> <p>Der har været varierende deltagelse, og det har været svært at samle alle deltagere, hvorfor forløbet har taget en mere fleksibel og individuel karakter.</p> <p><i>Kilde(r): Regstreringsark samt interview med SUS og centeret</i></p>	●

3.3.1 De 4 civilsamfundsorganisationer deltager i uddannelses- og rådgivningsforløb

Som beskrevet i forandringsteorien var målet for gennemførelse af aktiviteter på initiativ 16 ”Lokale foreninger”, at de 4 civilsamfundsorganisationer skal deltage i uddannelses- og rådgivningsforløb bestående af:

- ✓ 6 dages kursus
- ✓ 3 netværksmøder
- ✓ Løbende støtte og rådgivning
- ✓ Afsluttende 1-dagsmøde

Konkret har forløbet altså indeholdt:

- ✓ To tredages uddannelsesforløb
- ✓ En netværksdag (i stedet for to netværksmøder)
- ✓ 18 individuelle sparringssessioner mellem SUS og foreningerne
- ✓ En afsluttende temadag (i stedet for afsluttende 1-dagsmøde)

Aktiviteterne og deres indhold gennemgås i det følgende.

3.3.1.1 To tredages uddannelsesforløb

På tidspunktet for afslutningen af dataindsamlingen er der gennemført **to uddannelsesforløb af tre dage (25 timer pr. forløb)**. Tilsammen har de to uddannelsesforløb dels fokuseret på forebyggelse af ekstremisme, og dels arbejdet med kapacitetsopbygning af foreningerne.

Uddannelsesmodul 1 blev gennemført i oktober 2016. Modulet indeholdt en række oplæg, workshops samt diskussions-/refleksionssessioner. De tre vidensoplæg var oplæg om radikaliserings og ekstremisme v/SIRI, oplæg om negativ social kontrol mellem grupper/miljøer v/SIRI samt oplæg om kognitiv og coachende samtaleteknik og metoder til relationsarbejde v/Outreach. Oplæggene blev typisk fulgt op af en session med diskussion og refleksion over den præsenterede viden. I workshopsne arbejdede foreningerne med forandringsteori for deres arbejde samt en SWOT-analyse for foreningen.

Uddannelsesmodul 2 blev gennemført i marts 2017. Dette modul havde mindre fokus på vidensinput og mere fokus på opbygning af foreningerne. Her blev således afholdt et oplæg om ekstremisme i praksis og videre arbejdet med foreningernes projektstyring, forankringsplan, organisationsopbygning og vidensdeling.

Der har været god, men dog varierende, deltagelse på de to moduler. I alt deltog otte personer fra tre foreninger på første modul, og ti personer fra tre foreninger på andet modul. Heraf har seks personer deltaget på begge moduler. Initiativet har dog ændret karakter ift. den oprindelige plan, således at foreningerne i højere grad har modtaget individuel sparring frem for gruppeundervisning.

Det er gennemgående deltageres vurdering ved afslutningen af undersøgelsesmodulerne, at de har opnået den viden og de kompetencer, der var sigtet med de enkelte elementer i uddannelsesforløbet. I en survey blandt deltagerne svarer ingen, at de i lav grad eller slet ikke har fået noget ud af de enkelte elementer i uddannelsesforløbet.

Flest oplever at have opnået viden om, hvordan andre arbejder med målgruppen, og inspiration til, hvordan de selv kan arbejde med målgruppen gennem oplægget ved Københavnerteamet⁸ og besøget hos Fritidsakademiet⁹ (modul 2), samt ny viden og inspiration til, hvordan de selv gennem netværksopbygning kan styrke og forankre foreningen og dens aktiviteter (modul 2). Fra modul 1 er det særligt opnåelsen af forståelse for foreningens styrker og svagheder i arbejdet med forebyggelse af ekstremisme samt opnåelsen af viden om, hvordan foreningerne kan styrke deres kapacitet i lokalområdet.

Gennemgående tegner deltageres besvarelser et billede af, at de har fået mest udbytte af konkret inspiration fra hinanden og andre, samt konkrete værktøjer til kapacitetsopbygning, hvilket også er de elementer, som eksperterne anbefaler at fokusere på i denne type samarbejde med civilsamfundet. I interviewene fremhæver deltagerne de ovennævnte oplæg fra Københavnerteamet og Fritidsakademiet og arbejdet med at hjælpe de unge i målgruppen med at finde fritidsjob, som noget der har inspireret

---

⁸ Københavnerteamet blev stiftet i 2002 og er i dag en af Danmarks største dækkende gadeplansenheder. Københavnerteamets indsats dækker hele Københavns Kommune. Københavnerteamet er en del af Center for Forebyggelse og Rådgivning i Københavns Kommunes Socialforvaltning.

⁹ Fritidsakademiet (FRAK) arbejder med unge fra udsatte byområder og træner unge i at gå på job. De understøtter de unges udvikling og brobygger unge til faste fritidsjobs.

dem. En af deltagerne udtaler eksempelvis: *"Jeg vil gerne lave samarbejde med Fritidsakademiet og lave noget lignende"* (Deltager).

Deltagerne mener samlet set, at det faglige niveau på uddannelsesmodulerne samt mulighederne for erfaringsudveksling har været passende, og samtlige deltagere har været meget tilfredse eller tilfredse med uddannelsesforløbet. Samtidig føler deltagerne ved afslutningen af andet modul sig i højere grad rustet til at udvikle og gennemføre aktiviteter rettet mod udsatte unge og/eller personer i risiko for radikaliserings, end de gjorde ved afslutningen af første modul.

3.3.1.2 Netværksdag

Der er blevet afholdt én hel netværksdag (to netværksmøder slået sammen) med temaet "foreningens robusthed". Jf. initiativets projektleder og SUS viste det sig sværere end forventet at samle de deltagende foreninger på netværksdagene, hvorfor to blev slået sammen. Den sidste dag blev aflyst, da kun én forening kunne deltage. Der er i stedet lagt mere tid i den individuelle sparring med foreningerne. Forløbet har således også ift. netværksdagene måtte ændre karakter og være mere fleksibelt og individuelt for at tilpasse sig foreningernes organisering og behov.

3.3.1.3 Individuelle sparringssessioner

Udover den sparring foreningerne har fået på uddannelsesmodulerne, har der været afholdt i **alt 18 individuelle sparringssessioner mellem SUS og foreningerne**. Her tog hhv. foreningerne selv og SUS initiativ til mødet hver i halvdelen af tilfældene. Hovedparten af sparringssessionerne har omhandlet aktivitetsplaner og budget (39 pct.) eller sparring på nye projekter og ansøgninger (39 pct.). De resterende møder har handlet om generel opfølgning (11 pct.), sparring på økonomi (6 pct.) og hjælp til en workshop (6 pct.). Sparringssessionerne har taget mellem 30 minutter og 5 timer.

3.3.1.4 Afsluttende temadag

Det afsluttende 1-dagsmøde er afviklet som en afsluttende temadag med temaet "Hvordan kan civilsamfundet bidrage til myndighedernes arbejde med at forebygge ekstremisme og radikaliserings?". Her var over 70 deltagere, og både lokale myndigheder som civilsamfund var godt repræsenterede.

På dagen blev der afholdt oplæg om civilsamfundets rolle i forebyggelsesindsatsen, samt hvordan man kan styrke samarbejdet mellem civilsamfund og kommune (SUS og Deloitte). Videre var der oplæg med afsæt i praksis fra Fritidsakademiet, VINK i Københavns kommune samt den ene af initiativets foreninger. Afslutningsvis blev der faciliteret en workshop hvor deltagerne kunne drøfte, hvad der definerer samarbejdet mellem myndigheder og civilsamfund om forebyggelse af ekstremisme.

Det er særligt oplægget fra en af de foreninger, der har deltaget i initiativet, som deltagerne i evalueringen af temadagen vurderer positivt ift. at understøtte dagens formål. Videre vurderer både centerets projektleder samt SUS, at temadagen var en stor succes ift. at skabe opmærksomhed omkring de erfaringer, man har gjort sig i løbet af projektet.

På baggrund af ovenstående vurderes det, som figur 3.2 viser, at initiativets planlagte aktiviteter er gennemført på tilfredsstillende vis.

3.4 RESULTATER PÅ KORT SIGT

Følgende kapitel omhandler resultaterne på kort sigt. Det handler især om, i hvor høj grad de deltagende foreninger oplever at have fået styrket deres organisation og at have fået viden om radikaliserings, ekstremisme og forebyggelse.

Datagrundlaget er resultaterne af midtvejsevalueringen samt en survey til de fire foreninger om deres deltagelse samt udbytte af forløbet.

Følgende figur giver overblik over mål for resultater på kort sigt. Ifølge forandringsteorien skal der være sket en styrkelse af den interne organisatoriske kapacitet af de 4 deltagende organisationer. Desuden skal de 4 deltagende organisationer have opnået kompetencer og redskaber til at identificere og handle på bekymrende tegn.

Figur 3.3: Resultater på kort sigt for initiativ 16 – lokale foreninger

● = Forventet eller bedre   ● = mindre end forventet   ● = begrænset fremskridt   ○ = ingen eller begrænset data

Mål	Resultat	Vurdering
At der er sket en styrkelse af den interne organisatoriske kapacitet af de 4 deltagende organisationer	Foreninger oplever, at de har fået viden om, hvordan foreningens kapacitet kan styrkes, fået forståelse for foreningens styrker og svagheder, og forståelse for og værktøjer til at arbejde strategisk med forankring af initiativet. <i>Kilde: Survey til uddannelsesdeltagere, midtvejsevalueringen</i>	●
At de 4 deltagende organisationer har opnået kompetencer og redskaber til at identificere og handle på bekymrende tegn	Deltagerne har fået viden om radikaliserings og ekstremisme og om, hvordan foreningen kan bidrage til at forebygge radikaliserings og ekstremisme – ligesom de også tilkendegiver, at de har fået kendskab til konkrete handlemuligheder <i>Kilde: Survey til uddannelsesdeltagere, midtvejsevalueringen</i>	●

3.4.1 Opnåelse af resultater på kort sigt

Jf. ovenstående afsnit om aktiviteter på initiativet samt midtvejsevalueringen af initiativet¹⁰ er det gennemgående deltagernes vurdering ved afslutningen af undervisningsmodulerne, at de i høj grad har opnået den viden og de kompetencer, der var sigtet med de enkelte elementer i uddannelsesforløbet.

¹⁰ Oxford Research ”Evaluering af initiativer til forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme, midtvejsrapport” 2017

Deltagerne oplevede størst udbytte ved oplæggene på forløbets andet undervisningsmodul med Københavnerteamet samt besøget hos fritidsakademiet. Her fik deltagerne viden om, hvordan andre arbejder med målgruppen, samt fik inspiration til deres eget arbejde. På første modul oplevede foreningerne størst udbytte af workshoppen om deres egen forenings styrker og svagheder i arbejdet med forebyggelse af radikaliserings og ekstremisme, samt hvordan deres forening kan styrkes gennem fx projektstyring, kommunikation mm.

Såvel umiddelbart efter undervisningsmodulerne som i den opfølgende survey ifm. slutevalueringen angiver deltagerne, at de oplevede at få et stort udbytte af at dele konkrete erfaringer med hinanden og de andre oplægsholdere, der arbejder inden for feltet.

Ved slutevalueringen oplever alle tre foreninger, der har besvaret surveyet, at de efter forløbet i høj grad har fået bedre muligheder for at rekruttere og fastholde målgruppen i foreningens aktiviteter. En af foreningerne har angivet, at de i høj grad oplever, at forløbet har styrket foreningens organisatoriske kapacitet, mens de to andre foreninger angiver, at dette kun i nogen grad er tilfældet. Dog var de deltagende foreninger ved midtvejsevalueringen godt i gang med at anvende de konkrete organisatoriske værktøjer til planlægning af aktiviteter og målrettet rekruttering af frivillige med bestemte kompetencer – noget alle tre foreninger, der har besvaret surveyet, føler sig godt rustet til.

Videre angiver to af de tre foreninger, der har besvaret surveyet, desuden, at de i høj eller meget høj grad har fået øgede kompetencer til at identificere bekymrende tegn ift. radikaliserings hos målgruppen, og at de har fået øgede kompetencer til at handle på de bekymrende tegn. En deltager beskriver således, at foreningen er blevet mere handlingsparat, hvis de eller nogen i lokalsamfundet oplever tegn på radikaliserings.

På baggrund af ovenstående vurderes det, som figur 3.3 viser, at initiativet har opnået de kortsigtede mål, som blev opstillet for initiativet, på tilfredsstillende vis.

3.5 RESULTATER PÅ MELLEMLANGT SIGT

Følgende kapitel omhandler resultaterne på mellemlangt sigt, som i forandringsteorien særligt fokuserer på at vise, om de deltagende organisationer bruger den viden, de har fået gennem forløbet, fremadrettet. De mellemlange mål indgår ikke i slutevalueringen, og er således baseret på data fra midtvejs-evalueringen og to yderligere interviews til perspektivering

Følgende figur giver således overblik over mål for resultater på mellemlangt sigt. Ifølge forandringsteorien skal foreningerne have igangsat konkrete og opsøgende aktiviteter om rekruttering og fastholdelse i lokalområdet. Desuden skulle evalueringen vurdere, hvorvidt der er udviklet metoder for, hvordan målgruppens deltagelse i foreningslivet kan styrkes.

Ud fra evalueringen af selve indsatsen og opnåelsen af de kortsigtede mål, er der dog grundlag for at formode, at indsatsen også på længere sigt kan have en effekt for de deltagende foreninger og de lokalmiljøer, de arbejder i.

Figur 3.4: – Resultater på mellemlang sigt for initiativ 16 – lokale foreninger

● = Forventet eller bedre   ● = mindre end forventet   ● = begrænset fremskridt   ○ = ingen eller begrænset data

Mål	Resultat	Vurdering-
De deltagende organisationer har igangsat konkrete og opsøgende aktiviteter om rekruttering og fastholdelse i lokalområdet.	<p>De deltagende foreninger har som led i projektets udmøntning modtaget midler til at igangsætte konkrete og opsøgende aktiviteter om rekruttering og fastholdelse i lokalområdet.</p> <p>Ved midtvejsevalueringen havde alle foreningerne planlagt og delvist påbegyndt forskellige aktiviteter, fx foredragsaktiviteter for unge og deres forældre, sportsaktiviteter, værkstedsaktiviteter og hjælp til at få de unge i fritidsjob og benytte byens tilbud til unge.</p> <p>Vurdering af foreningernes aktiviteter er ikke omfattet af evalueringen. Projektlederen ved Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme løbende været i dialog med foreningerne om udvikling og gennemførelsen af deres aktiviteter og indsatser. Denne dokumentation indgår ikke i evalueringen.</p>	○
Der er udviklet metoder for, hvordan målgruppens deltagelse i foreningslivet kan styrkes.	Vurdering heraf indgår ikke i evalueringen.	○

I det følgende beskrives de aktiviteter, som foreningerne ved midtvejsevalueringen havde igangsat eller forventede at igangsætte som en del af initiativet. Afsnittet bygger således delvist på interview med foreningerne gennemført umiddelbart efter anden undervisningsgang, og inden de individuelle sparingsforløb for alvor er kommet i gang. Derudover bygger afsnittet på interview med indsatsens projektleder hos centeret.

Ved midtvejsevalueringen oplyser alle fire foreninger, at de har igangsat de aktiviteter, som er beskrevet i deres puljeansøgninger til centeret. En af foreningerne giver udtryk for, at det har vist sig svært at nå at planlægge og afvikle alle de ønskede aktiviteter. Det er i den sammenhæng værd at bemærke, at denne forening er den eneste af de fire, der kun i meget begrænset omfang anvender midlerne til lønninger og derfor har planlagt flere aktiviteter, som skal gennemføres på rent frivillig basis. Den type af aktiviteter, der er iværksat, er:

- ✓ Foredragsaktiviteter for unge og deres forældre
- ✓ Sportsaktiviteter (fodboldhold og fodboldstævner)
- ✓ Værkstedsaktiviteter (skriveværksted, medieværksted og kunstværksted)

- ✓ Vejledning til unge om fritidsjob og om at få dem til at bruge byen udenfor deres eget lokalområde.

Centerets projektleder på initiativet fremhæver, at fx fodbold jo ikke i sig selv er en forebyggende aktivitet, men at den kan være det, når foreningerne bruger de redskaber og opmærksomhedspunkter som de har med fra uddannelsesmodulerne. Derudover er denne type af aktiviteter med til at få borgeren væk fra et eventuelt ekstremistisk miljø.

De ting fra uddannelsesforløbet, som på tidspunktet for midtvejsevalueringen blev brugt mest, er de konkrete organisatoriske værktøjer til planlægning af aktiviteter, herunder opsætning af målgruppe, mål, tidsplan og budget, samt værktøjer relateret til kortlægning af foreningens netværk og hvordan foreningerne kan bruge deres netværk aktivt. Fx til rekruttering af frivillige med bestemte kompetencer.

En vurdering af foreningernes aktiviteter er ikke omfattet af slutevalueringen. Der er dog gennemført et enkelt interview med en repræsentant for en af foreningerne i forbindelse med slutevalueringen. Foreningen fremhæver, at midlerne til aktiviteter er brugt til at skabe et grundlag for, at de kan tiltrække og fastholde de unge: fx gennem sociale aktiviteter og sport, samt ved helt lavpraktisk at have faciliteter hvor de unge kan være. Det er foreningens forhåbning at disse aktiviteter kan fortsætte i fremtiden, hvilket de søger at opnå gennem fondsansøgninger, der blev påbegyndt i forbindelse med nærværende initiativs sparringssessioner. For denne ene forening kan det altså siges, at målet på mellemlangt sigt er opnået. Evalueringen kan ikke vurdere, om det er nået for de øvrige foreninger.

Da foreningerne modtager økonomisk tilskud til at gennemføre aktiviteter, har de i projektførløbets afslutning afleveret til Styrelsen for International Rekruttering og Integration, hvorvidt de succesmål, der er opstillet som led i projektdeltagelsen, er opfyldt. Det er sket som led i de almindelige procedurer i forbindelse med styrelsens udmøntning af puljemidler. Endvidere har projektlederen ved Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme løbende været i dialog med foreningerne om udvikling og gennemførelsen af deres aktiviteter og indsatser.

3.6 OPSAMLING

Initiativ 16 – De fire civilsamfundsorganisationer har deltaget i et uddannelses- og rådgivningsforløb. Det var ifølge leverandøren, SUS, en udfordring at samle alle aktørerne til alle aktiviteter (uddannelsesmoduler og netværksmøder), hvorfor leverandøren, har anlagt en fleksibel tilgang til planlægning af aktiviteterne.

Der er afholdt to tredages moduler med undervisning med varierende deltagelse¹¹. Deltagerne har herefter modtaget individuel sparring, og der er afholdt en netværksdag til opfølgende arbejde. Afslutningsvis er der afholdt en temadag med åben invitation til alle, med temaet ”Hvordan kan civilsamfundet bidrage til myndighedernes arbejde med at forebygge ekstremisme og radikalisering”, hvor både de deltagende foreninger, kommunale medarbejdere, politi og andre foreninger deltog.

---

¹¹ Jf. SUS registreringsskema har tre foreninger deltaget på hvert uddannelsesforløb med i alt hhv. 8 og 10 deltagere i alt.

Der er gennem forløbet sket en styrkelse af den interne organisatoriske kapacitet hos de fire deltagende organisationer, ligesom de har opnået kompetencer og redskaber til at identificere og handle på bekymringstegn. Ved slutevalueringen oplever alle tre foreninger, der har besvaret surveyet, at de efter forløbet i høj grad har fået bedre muligheder for at rekruttere og fastholde målgruppen i foreningens aktiviteter.

De forventede aktiviteter er således udført ligesom de kortsigtede mål for indsatsen er nået, og på tidspunktet for midtvejsevalueringen – umiddelbart efter andet uddannelsesmodul – var alle foreninger ved at igangsætte aktiviteter til rekruttering og fastholdelse af de unge i foreningslivet. Derfor vurderes det, at det er sandsynligt, at indsatsen har den forventede effekt om at bidrage til forebyggelse af ekstremisme og radikalisering på længere sigt. Slutevalueringen omfatter dog ikke opnåelsen af mål på mellemlangt og langt sigt.

4. Metode og datagrundlag

I evalueringens analysedesign har vi brugt en mixed methods strategi – også kaldet metode- og kilde-triangulering. Derigennem har vi sikret, at evalueringens genstandsfelter belyses fra flere vinkler af flere forskellige kilder og metoder, som hver især belyser væsentlige aspekter af det undersøgte, og dermed supplerer hinanden i dataindsamlingen. I de følgende to afsnit gennemgås datagrundlaget og fremgangsmåden for de to devalueringer.

4.1 DATAGRUNDLAG FOR INITIATIV 15 – STRATEGISK SAMARBEJDE

Data til evalueringen af initiativ 15 – strategisk samarbejde er indsamlet gennem kvalitative interview med nedenstående kilder:

- Projektleder Nationalt center for Forebyggelse af Ekstremisme
- Karin Ingemann, centerleder Nationalt center for Forebyggelse af Ekstremisme
- Dorte Nørregaard, udviklingsleder Center for Frivilligt Socialt Arbejde
- Helle Rønnemoss, koordinator for relations-arbejde i Odense Kommune
- Kommentering fra evalueringens tilknyttede ekspert Anette Haaber Ihle, PhD og lektor ved Professionshøjskolen Metropol. Ekspert i etniske og religiøse minoriteter samt medborgerskab i Danmark og Mellemøsten.

Mens kilder fra centeret primært er kilder på initiativets proces, medvirker Dorte Nørregaard og den kommunale medarbejder som eksperter.

Dorte Nørregaard er ekspert i samskabelse mellem den offentlige sektor og den frivillige verden og kan derfor komme med relevante perspektiver på centerets arbejde på dette område og kvalificerede vurderinger af de behandlede initiativer.

Helle Rønnemoss arbejder i Odense Kommune med at skabe relationer mellem civilsamfund og kommune for at forebygge risikoadfærd. Helle har herfra praktisk erfaring med, hvad der virker, og hvad der ikke virker i samarbejdet mellem civilsamfund og myndighed og kan fra dette perspektiv bidrage med vurderinger af indsatsens relevans, potentialer og barrierer set fra en kommunal vinkel. Derudover er Helle relevant som kilde, fordi hun er en del af den målgruppe i kommunerne, som indsatsen henvender sig til.

Inddragelsen af kilder med forskellige positioner i forhold til indsatsen skal sikre, at den belyses fra flere vinkler, således at evalueringen kan bidrage med et nuanceret billede af indsatsen.

Interviewene med Karin Ingemann, Dorte Nørregaard og Helle Rønnemoss indgår også som kilder til afsnit 4, der perspektiverer rapportens evaluerede initiativer til samskabelse mellem civilsamfund og myndigheder generelt.

Herudover indgår midtvejsevalueringen samt den udviklede metodehåndbog og puljevejledning som kilder.

4.1.1 Tilpasset evalueringsdesign

I det oprindelige design til evaluering af indsatsen var der lagt op til at følge de tre kommuner, der deltog i rådgivnings- og sparringsforløb med interview, registreringsskema og survey. Denne dataindsamling er bortfaldet, da ingen kommuner har deltaget i rådgivnings- og sparringsforløb på indsatsen.

4.2 DATAGRUNDLAG FOR INITIATIV 16 – LOKALE FORENINGER

Data til evalueringen af initiativ 16 – lokale foreninger er indsamlet gennem tre dataindsamlingsmetoder:

- Kvalitativt interview med en af de deltagende foreninger ved slutevalueringen
- Projektleder, Nationalt Center for Forebyggelse af Ekstremisme
- Projektlederen fra SUS, (leverandør af undervisning og rådgivning).
- Spørgeskema blandt deltagende foreninger
- Survey fra evalueringen af temadagen
- Løbende aktivitetsregistrering via dokumentationsværktøj udført af SUS
- Kommentering fra evalueringens tilknyttede ekspert Anette Haaber Ihle, PhD og Lektor ved Professionshøjskolen Metropol. Ekspert i etniske og religiøse minoriteter samt medborgerskab i Danmark og Mellemøsten.

Det var kun muligt at aftale interview med en af de deltagende foreninger ifm. slutevalueringen, hvorfor de resterende interview er bortfaldet fra evalueringsgrundlaget.

4.3 SPØRGESKEMA

De deltagende foreninger på initiativ 16 – lokale foreninger er blevet fulgt af et spørgeskema. Skemaet har haft til formål at afdække de lokale foreningers selvrapporterede udbytte af opkvalificering og rådgivning.

Skemaet er sendt ud på mail gennem surveyprogrammet Enalyzer. Spørgeskemaet har sikret en struktureret indsamling af viden fra de deltagende foreninger. Videre er det en effektiv måde at nå ud til de deltagende foreninger, der kan svare, hvor og hvornår de vil.

4.4 DOKUMENTATIONSVÆRKTØJ

Der er i evalueringen af initiativ 16 – lokale foreninger anvendt et dokumentationsværktøj udarbejdet af evaluator som et registreringsskema i Excel. Værktøjet er blevet anvendt af SUS til at registrere foreningernes deltagelse i de forskellige aktiviteter, som afrapporteres i afsnit 3.3.

Ved udarbejdelse af registreringsværktøjet i Excel har evaluatoren fastlagt svarkategorier, hvor det var relevant. Dette har sikret en høj validitet i registreringerne. Skemaet er udarbejdet med udgangspunkt i indsatsen, og vi har derved søgt at lade registreringerne indgå som en naturlig del af SUS' arbejde.

4.5 INTERVIEW

Der er gennemført kvalitative interview på både initiativ 15 – strategisk samarbejde og initiativ 16 – lokale foreninger.

De kvalitative interview er gennemført som semistrukturerede interview og har taget udgangspunkt i den række spørgsmål og tematikker, der ønskedes afdækket. Denne tilgang er præget af en vis åbenhed, hvor rækkefølge og formulering af spørgsmål varierer fra interview til interview. Den åbne tilgang har givet informanten mulighed for at tale frit inden for de tematikker, som interview-guiden bygger på, hvor interviewer har haft mulighed for at stille uddybende spørgsmål. Fordelen ved denne tilgang er dens fleksibilitet i forhold til at lade informanten tale frit, samt muligheden for at følge op og spørge ind til de svar, der gives, samtidig med at spørgsmålene i interviewguiden er styrende for interviewets retning og fungerer som tjekliste for, at vi er kommet hele vejen rundt om emnet.

DANMARK

Oxford Research A/S
Falkoner Allé 20
2000 Frederiksberg
Danmark
Tel: (+45) 3369 1369
office@oxfordresearch.dk

NORGE

Oxford Research AS
Østre Strandgate 1
4610 Kristiansand
Norge
Tel: (+47) 4000 5793
post@oxford.no

SVERIGE

Oxford Research AB
Norrländsgatan 11
103 93 Stockholm
Sverige
Tel: (+46) 08 240 700
office@oxfordresearch.se

FINLAND

Oxford Research Oy
Helsinki:
Fredrikinkatu 61a, 6krs.
00100 Helsinki, Suomi
www.oxfordresearch.fi
office@oxfordresearch.fi

BRUXELLES

Oxford Research
C/o ENSR
5. Rue Archimède
Box 4, 1000 Brussels
www.oxfordresearch.eu
office@oxfordresearch.eu

LATVIJA

Baltijas Konsultācijas, SIA
Vīlandes iela 6-1
LV-1010, Rīga, Latvija
Tel.: (+371) 67338804
info@balticconsulting.com
www.balticconsulting.com